

ปัจจัยการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM
ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

The Internal Control Factor According to the Concept of COSO-ERM
Towards Risk Assessment of the Bank for Agriculture's Internal
Audit and Agricultural Cooperatives

ชานนท์ บวรโชติสกุล¹ พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น²
Chanon Bovornchotisakool, Phanthip Yangklan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย พนักงานบัญชี พนักงานการเงิน พนักงานบริหารความเสี่ยง พนักงานตรวจสอบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (สำนักงานใหญ่) จำนวน 162 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และการวิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีต่อการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ปัจจัยด้านการประเมินความเสี่ยง และปัจจัยด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสารส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยด้านการตอบสนองความเสี่ยงส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างมีระดับ

Received: 2022-06-19 Revised: 2022-07-27 Accepted: 2022-08-01

¹ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม School of Accountancy, Sripatum University.
Corresponding Author e-mail: chanon.bov@spumail.net

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม School of Accountancy, Sripatum University.
e-mail: phanthip.ya@spu.ac.th

นัยสำคัญ 0.05 ปัจจัยด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระและการกำกับดูแลการควบคุมภายใน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กรและปัจจัยด้านกิจกรรมการควบคุมการควบคุมภายใน ตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในด้านความเป็นอิสระและการกำกับดูแลการควบคุมภายใน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การควบคุมภายใน; การบริหารความเสี่ยง; การตรวจสอบภายใน; COSO-ERM

Abstract

This research aims to To study the factors of internal control according to the concept of COSO - ERM on the internal audit risk assessment of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The sample group used in the study consisted of accountants, finance staff, risk management staff Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (Headquarters) 162 people Collect data using questionnaires. The data were analyzed using descriptive statistics to describe the general characteristics of the data such as mean, standard deviation. Correlation coefficient analysis to test the relationship between independent and dependent variables. and analysis using multiple regression statistics. to test the hypothesis statistically significant. The results showed that the factors affecting the risk assessment were risk assessment factors. and information and communication factors have a positive effect on the internal audit risk assessment. Standards of Ethics At a significant level of 0.05, the risk response factor had a positive effect on the internal audit risk assessment. commitment to motivation Develop and maintain competent personnel Significantly 0.01 Objective factors have a positive effect on the risk assessment of internal audits. commitment to motivation Develop and maintain competent personnel with a significance level of 0.05 Objective factors have a positive effect on the risk assessment of internal audits. Independence and internal control supervision With a significance level of 0.01, the organizational environment factor and the COSO - ERM conceptual internal control activity factor positively affect the internal audit risk assessment of independence and governance. take care of internal control with a significance level of 0.05

Keywords: Internal Controls; Risk Management; Internal Audits; COSO – ERM

บทนำ (Introduction)

เมื่อกล่าวถึงความเสี่ยง หลายคนมักคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี และแสดงให้เห็นความอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น แต่หากเรารู้จักจัดการด้วยความรู้และความเข้าใจ ก็สามารถบริหารความเสี่ยงได้เหมาะสม ความเสี่ยงเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนทำให้แผนงานหรือสิ่งที่กำลังดำเนินงานอยู่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยก่อให้เกิดความเสียหายกับองค์กรใน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557) การบริหารความเสี่ยงได้ถูกนำมาใช้โดยเน้นเรื่องการมีแผนรับมือภาวะวิกฤตในช่วงเวลาที่เหมาะสมซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และการกระทำที่เป็นไปได้ที่สอดคล้องกับค่านิยมและกลยุทธ์ของสถาบัน การบริหารความเสี่ยงที่ดีจะเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ การบริหารความเสี่ยงถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานระดับองค์กร ควบคุมดูแลและติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา (สิริลักษณ์ ชื่อสัตย์, ทวีศิลป์ กุลนภาดล , จตุพล ยงศร, 2564)

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรในศตวรรษที่ 21 จัดว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ที่เรียกว่าสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น หากองค์กรมีผู้นำที่มีความสามารถและมีวิธีการจัดการกับความเสี่ยงได้เหมาะสมอาจจะส่งผลให้ความเสี่ยงนั้นหมดไป หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (วิจิตรา สีแดงกำ , 2562) (สุรเดช จงจวรรณศิริ, 2561)

COSO – ERM เป็นกรอบการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่ได้รับความนิยม เพราะช่วยให้องค์กรสามารถพิจารณาวิเคราะห์ระบุความเสี่ยงและบริหารความเสี่ยงรอบด้านอย่างมีระบบ ให้ความชัดเจนของการบริหารความเสี่ยงในทุกระดับที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ระดับองค์กร สายงาน กลุ่มธุรกิจ และรวมทั้งบริษัทย่อย (สุรเดช จงจวรรณศิริ, 2561)

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านเทคโนโลยี สถานะการแข่งขัน สถาบันการเงินได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ อีกทั้งสถาบันการเงินต้องคอยระวังการทุจริตทั้งจากภายนอกและภายในเองอีกด้วย ซึ่งแน่นอนว่าธนาคารต้องมีความน่าเชื่อถือ มีวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจน โปร่งใสและมั่นคง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการ ไม่ว่าจะฝากเงินหรือกู้เงิน

การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยจัดการองค์กร และมีบทบาทในการบริหาร หรือจัดการองค์กร ซึ่งไม่ใช่เฉพาะแต่ในด้านบัญชีและด้านการเงินเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการจัดการด้านต่าง ๆ การควบคุมภายในที่ดีจะช่วยป้องกันและรักษาทรัพย์สินขององค์กร และช่วยให้การปฏิบัติงานใน

ขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือลดความเสี่ยงให้น้อยที่สุด ทำให้ผู้บริหารองค์กร มีความน่าเชื่อถือ และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถนำพาองค์กรให้ผ่านพ้นวิกฤตไปได้ ระบบการควบคุมภายในจึงมีความจำเป็นและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จขององค์กรเป็นอย่างมาก

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อให้สามารถประเมินและหาแนวทางการป้องกันกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารอื่นหรือองค์กรอื่นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ได้แก่ พนักงานบัญชี พนักงานการเงิน พนักงานบริหารความเสี่ยง พนักงานตรวจสอบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (สำนักงานใหญ่) จำนวน 271 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน 162 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง Taro Yamane โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บแบบสอบถามคนละ 1 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทปลายปิด โดยแบ่งออกเป็นตอนได้ 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สาขาที่สำเร็จการศึกษา 5. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และ 6. ส่วนงานที่ปฏิบัติงาน 7. ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scale ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 45 ข้อโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 ด้านตามตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scale ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 14 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ด้านตามตัวแปรตาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถามใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) โดยขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลแล้ว ไปวิเคราะห์โดยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตรวจสอบความเที่ยงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pre-test) จำนวน 30 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 87 คน มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 50 คน ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 89 คน สาขาที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาการเงินและธนาคาร จำนวน 43 คน ตำแหน่งงาน ระดับ 8 - 9 จำนวน 55 คน ส่วนงานที่ปฏิบัติงาน ฝ่ายบัญชี จำนวน 57 คน และมีประสบการณ์ทำงาน 4 - 6 ปี และมากกว่า 14 ปี จำนวนอย่างละ 34 คน

การวิเคราะห์ความเห็นของปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM แสดงดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM ที่ผลในภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	3.41	1.12	ปานกลาง
2. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	3.49	0.94	ปานกลาง
3. ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	3.49	0.99	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินความเสี่ยง	3.53	0.94	มาก

ปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	3.51	0.93	มาก
6. ด้านกิจกรรมการควบคุม	3.55	0.91	มาก
7. ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	3.42	0.96	ปานกลาง
8. ด้านการติดตามประเมินผล	3.51	0.94	มาก
รวม	3.49	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 (S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ปัจจัยการควบคุมภายในของ COSO - ERM มากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 (S.D. = 0.91) ลำดับถัดมา คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (S.D. = 0.94) ด้านการตอบสนองความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 (S.D. = 0.93) ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 (S.D. = 0.99) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 (S.D. = 0.94) ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 (S.D. = 0.96) ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 (S.D. = 1.12) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน แสดงดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน

การประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านมาตรฐานจรรยาบรรณ	3.56	0.99	มาก
2. ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรง รักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	4.20	0.56	มาก
3. ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลด้านการควบคุมภายใน	3.60	1.01	มาก
รวม	3.79	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 (S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน มากที่สุด คือ 2. ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ

พัฒนาและดำรง รักษาบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D. = 0.56) ลำดับถัดมา คือ ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลด้านการควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 (S.D. = 1.01) ด้านมาตรฐานจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 (S.D. = 0.99) ตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรอิสระ
ตาม

Q1 = ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

จรรยาบรรณ

Q2 = ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

Q3 = ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์

Q4 = ด้านการประเมินความเสี่ยง

Q5 = ด้านการตอบสนองความเสี่ยง

Q6 = ด้านกิจกรรมการควบคุม

Q7 = ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร

Q8 = ด้านการติดตามประเมินผล

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

W1 = ด้านมาตรฐาน

W2 = ด้านความมุ่งมั่นใน

การจงใจ

พัฒนาและดำรง

รักษาบุคลากรที่มีความรู้

ความสามารถ

W3 = ด้านความเป็นอิสระ

และการกำกับดูแล

ด้านการควบคุม

ภายใน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ เป็นดังนี้

	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	W1	W2
Q1	1									
Q2	0.676**	1								
Q3	0.694**	0.742**	1							
Q4	0.684**	0.687**	0.791**	1						
Q5	0.652**	0.670**	0.729**	0.767**	1					
Q6	0.685**	0.679**	0.725**	0.721**	0.785**	1				
Q7	0.693**	0.657**	0.704**	0.664**	0.645**	0.659**	1			
Q8	0.704**	0.683**	0.693**	0.758**	0.733**	0.737**	0.686**	1		
W1	0.693**	0.695**	0.721**	0.736**	0.684**	0.704**	0.693**	0.694**	1	
W2	0.380**	0.471**	0.421**	0.449**	0.520**	0.472**	0.423**	0.375**	0.385**	1
W3	0.659**	0.677**	0.674**	0.650**	0.590**	0.663**	0.602**	0.607**	0.705**	0.453

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง -0.8 ถึง 0.8 เป็นค่าที่ยอมรับได้

ผลการทดสอบสมมุติฐานเป็นดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
	(Constant)	.158	.205				.770
ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	.115	.068	.130	1.701	.091	.366	2.732
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	.150	.081	.143	1.861	.065	.363	2.755
ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	.086	.090	.087	.961	.338	.262	3.812
ด้านการประเมินความเสี่ยง	.228	.096	.216	2.378	.019*	.260	3.843
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	.030	.092	.029	.330	.742	.283	3.535
ด้านกิจกรรมการควบคุม	.139	.093	.129	1.503	.135	.292	3.428
ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	.172	.077	.166	2.233	.027*	.386	2.588

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
	ด้านการติดตามประเมินผล	.054	.089			.051	.604

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ ได้แก่ ด้านการประเมินความเสี่ยง ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.019 (Sig.= 0.019 < 0.05) และด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.027 (Sig.= 0.027 < 0.05)

สมมุติฐานที่ 2 การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรง รักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
	(Constant)	2.910	.168				17.356
ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	-.020	.055	-.041	-.371	.711	.366	2.732

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	.144	.066	.241	2.175	.031*	.363	2.755
ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	-.066	.074	-.117	-.896	.372	.262	3.812
ด้านการประเมินความเสี่ยง	.067	.078	.112	.858	.392	.260	3.843
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	.208	.075	.345	2.753	.007**	.283	3.535
ด้านกิจกรรมการควบคุม	.085	.076	.138	1.116	.266	.292	3.428
ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	.077	.063	.131	1.220	.224	.386	2.588
ด้านการติดตามประเมินผล	-.125	.073	-.209	-1.717	.088	.300	3.317

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ได้แก่ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.031 (Sig.= 0.031 < 0.05) ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.007 (Sig.= 0.007 < 0.01)

สมมุติฐานที่ 3 การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลการควบคุมภายใน ของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลการควบคุมภายใน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
	(Constant)	.467	.236				1.978
ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	.180	.078	.199	2.308	.022*	.366	2.732
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	.265	.093	.247	2.848	.005**	.363	2.755
ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	.138	.104	.135	1.331	.185	.262	3.812
ด้านการประเมินความเสี่ยง	.151	.110	.140	1.365	.174	.260	3.843
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	-.106	.106	-.098	-.999	.319	.283	3.535
ด้านกิจกรรมการควบคุม	.252	.107	.228	2.360	.020*	.292	3.428
ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร	.051	.088	.049	.580	.563	.386	2.588
ด้านการติดตามประเมินผล	-.033	.103	-.031	-.323	.747	.300	3.336

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลการควบคุมภายใน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-

Value) เท่ากับ 0.022 (Sig.= 0.022 < 0.05) มีค่าเบต้า (Beta = 0.180) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.005 (Sig.= 0.005 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.265) และด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.020 (Sig.= 0.020 < 0.05) มีค่าเบต้า (Beta = 0.252)

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ที่มีต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการประเมินความเสี่ยง และปัจจัยด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านมาตรฐานของจรรยาบรรณ อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงให้เห็นว่าหากมีการควบคุมภายในที่ดีรู้จักประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลให้ผู้สอบบัญชีมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเคร่งครัดมากขึ้น สอดคล้องกับ (เขาวานาถ หมาหนุ่ม 2559) ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีต่อประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในและคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์พบว่า ผู้สอบบัญชีที่มีจรรยาบรรณมากกว่าจะส่งผลให้ประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งในการศึกษายึดถือหลักการตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO - ERM มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน หากกิจการมีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผล จะทำให้รายงานทางการเงินนั้นมีคุณภาพสูงไปด้วย

การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการตอบสนองความเสี่ยง ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายในด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่าหากมีการควบคุมภายในที่ดีจะส่งผลให้พนักงานมีความเชื่อมั่นในองค์กร มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะของพนักงานทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ (กฤษณะ จิระถาวรฤกษ์ 2562) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่าด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล

ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งบ่งชี้ว่าหากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการเรียนรู้และพัฒนา จะดำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และยังสามารถคล้องกับ (ชาลินี เกษรรัตน์ 2563) ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามหลัก COSO ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค พบว่าประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามหลัก COSO ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายผลการดำเนินงาน เพื่อลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน อีกทั้งองค์กรยังคงมีการพัฒนาระบบงานสนับสนุนกระบวนการทำงานขององค์กร การมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่เหมาะสมกับภาระกิจที่กระทำทั้งทางด้านเทคโนโลยีหรือศาสตร์ต่าง ๆ จะเอื้อต่อการพัฒนาภารกิจที่รับผิดชอบให้ได้ผลดีที่สุด และดียิ่งกว่าเดิม และยังสอดคล้องกับ (นางสาวกุลธิดา สุวรรณ 2556) ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีผลการควบคุมภายในตามแนวทางโคโซของธุรกิจอาหารบริการด่วน กรณีศึกษา : บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด พบว่าปัจจัยเสี่ยง ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายใน มีผลต่อการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ผู้บริหารควรมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในเป็นอย่างดีเนื่องจากการควบคุมภายในเป็นแหล่งข้อมูลหลักที่จะเสริมสร้างระบบการควบคุมภายใน เพราะหากขาดความรู้ความเข้าใจระบบการควบคุมภายใน อาจสร้างความเข้าใจผิดหรือรับรู้ผิดพลาดอันจะส่งผลเสียต่อการควบคุมภายในได้ในอนาคต

การควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลการควบคุมภายใน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแล การควบคุมภายใน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และปัจจัยด้านกิจกรรมการควบคุมการควบคุมภายในตามแนวความคิดของ COSO - ERM ส่งผลเชิงบวกต่อการประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระ และการกำกับดูแลการควบคุมภายใน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่าหากมีการจัดการกับความเสี่ยงที่ดีจะส่งผลให้ผู้สอบบัญชีมีความเป็นอิสระในการสอบบัญชี สามารถวางแผนการตรวจสอบและใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอตลอดจนแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชี โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (สุกัญญา นาคศรีม่วง 2560) ทำการศึกษาคำสัมพันธระหว่างประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าประสิทธิภาพ การควบคุมภายใน ด้านกิจกรรมการควบคุมจะเป็นวิธีที่จะสนับสนุนมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการ การควบคุมภายในต้องมีอยู่ในทุกหน้าที่และต้องมีความเป็นอิสระในการกำกับดูแล เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อองค์กร ในการปฏิบัติงานแต่ละส่วนหรือแต่ละด้านต้องมีการควบคุมภายในที่เหมาะสมและเพียงพอกับระดับความเสี่ยงที่ประเมินได้ หากพบว่ามีข้อผิดพลาดผู้บริหารต้องกำหนดกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1.1. ควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลการดำเนินงาน มีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่ดีเพียงพอต่อความต้องการที่จะนำไปใช้ในการวางแผน การควบคุม การสั่งการ และการตัดสินใจ ทำให้การดำเนินงานสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการประสานงานภายในส่วนงานเพื่อบรรลุเป้าหมายส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ

1.2. ควรมีการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กร เพื่อให้สามารถทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงาน แล้วนำจุดบกพร่องที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.3. ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝัง ให้พนักงานคำนึงถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องมากขึ้น เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบการควบคุมภายในองค์กร

1.4. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และการวัดประสิทธิผลของการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของผลการดำเนินงาน และประสิทธิผลของการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับในทุก ๆ ด้าน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

1.5. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนระบบการควบคุมภายในอย่างจริงจัง เพื่อกระตุ้นให้พนักงานเห็นถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน และเพื่อให้องค์กรมีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีผลการดำเนินงาน และประสิทธิผลของการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับในทุก ๆ ด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางและแบบอย่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามระบบภายในตามแนวคิดของ COSO – ERM เป็นการช่วยพัฒนาระบบควบคุมในได้อย่างเป็นรูปธรรม และควรทำการศึกษาเกี่ยวกับส่วนงานอื่น ๆ ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานในรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อเสนอเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในให้ครอบคลุมทุกด้านตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2. ควรเพิ่มการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ควรเพิ่มเทคนิควิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงผลที่มีต่อการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO – ERM

2.3. ควรศึกษาการบริหารความเสี่ยงของแต่ละส่วนงานภายในธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร การสร้างระบบการควบคุมภายใน เพื่อป้องกันจุดอ่อนของการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานที่ดีมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษณะ จิระถาวรฤกษ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงาน. บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาบัญชี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชาลินี เกษรรัตน์. (2563). ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามหลัก COSO ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค. บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาบัญชี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เยาวนาถ หมานหม้อย. (2559). ผลกระทบของจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีต่อประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในและคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์. บัณฑิตมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรีสา ตรงคง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจงานเที่ยวในประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุกัญญา นาคศรีม่วง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลระบบการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงาน. บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.